

–віддаленість батьків. Багато батьків ходять у гості, театр або їздять відпочивати без дітей. Дитина відчуває себе покинутою, їй немає з ким поговорити про свої проблеми і тривоги. У таких дітей з'являється страх самотності;

–негативне ставлення до старших (до бабусь, дідусів) в сім'ї. У деяких сім'ях люди похилого віку стають тягарем, на них діти можуть зривати накопичений негатив;

–тривожність виникає в ситуаціях суперництва, конкуренції. Дитина, потрапляючи в ситуацію суперництва, буде прагнути бути першою, за всяку ціну досягти найвищих результатів;

–ситуація підвищеної відповідальності. Коли дитина потрапляє в неї, її тривога обумовлена страхом не виправдати надію, очікувань дорослого і бути ним відкинутим.

Аналіз вищезазначених досліджень дає змогу стверджувати, що виникнення шкільної тривожності в молодших школярів пов'язане з соціально-психологічними факторами чи факторами освітянських систем. Також тривожність є показником шкільної дезадаптації.

Тривожність негативно впливає не лише на емоційне самопочуття людини, а й у подальшому її житті порушує функціональні можливості психіки – занижена самооцінка, низький рівень успішності в силу ригідності мислення, відсутності креативу уяви, продуктивності пам'яті – відбувається деструкція і гальмування розвитку особистості.

Список використаної літератури:

1. Кочерга О. Фактори психічного здоров'я молодших школярів / О. Кочерга // Директор школи. – 2000. – № 5. – С.118 – 122.
2. Кузьміна М. Детский невроз страха. / М. Кузьміна // Школьный психолог. – 2000. – № 25. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://psy.1september.ru/article.php?ID=200002503>.
3. Настільна книга шкільного психолога / Авт.-уклад. О. Є. Марінушкіна. – Харків : Вид-во «Ранок», 2010. – 288 с.
4. Науменко О. М. Тривожні діти. Що таке тривожність? / О. М. Науменко // Психологічна газета. – 2010. – № 22. – С. 3 – 14.
5. Омельченко Я. Психологічна допомога дітям з тривожними станами / Яніна Омельченко, Зоя Кісарчук. – Київ : Шкільний світ, 2008. – 112 с.

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Зобенько Н. А.

Т. В. Ящук

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВОСТЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі відкрилися нові перспективи у системі корекційної освіти, пов'язані з переосмисленням ставлення до організації навчання і виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку.

У сучасному світі інтеграція дітей в масові освітні заклади – це глобальний суспільний процес, який стосується всіх високорозвинених країн. Його основою є готовність суспільства і держави переосмислити систему ставлення до дітей з особливими освітніми потребами з метою реалізації їх прав на надання рівних з іншими можливостей у різних галузях життя, включаючи освіту.

Запровадження сучасних моделей організації навчання, виховання і реабілітації дітей з особливостями психофізичного розвитку потребує не лише спеціальної організації матеріального середовища, а й підготовки психолого-педагогічного персоналу загальноосвітніх закладів, оскільки ефективність інтегрованого та інклюзивного навчання залежить від правильного психолого-педагогічного супроводу цих дітей, який забезпечують як вчителі-дефектологи, педагоги, психологи загальноосвітніх закладів.

Мета дослідження – дослідити особливості здійснення організації інклюзивного навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Над проблемою працювали багато вчених, зокрема: А. Колупаєва, М. Малофєєва, Н. Назарова, С. Шевченко, Н. Шматко, Н. Трофімова, М. Чайковський та інші.

У сучасній школі, на жаль, практично в кожному класі навчаються діти з так званими особливими потребами. До таких учнів належать діти з розладами зору, слуху й мовлення, опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, емоційно-нестійкі діти та ін.

Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі є реальністю нашого часу. Усвідомлення переваг і ризиків – головна умова успіху в цій непростій справі, яка потребує відмови від деяких стереотипів та оволодіння новими формами роботи. І це стосується всіх учасників педагогічного процесу [3, с.56].

При цьому, запровадження інклюзивної освіти сприятиме реалізації прав дитини на рівний доступ до освіти, визначений нормативними документами про інклюзивну освіту в Україні.

Освіта дітей з обмеженими освітніми потребами організовується спільно з іншими учнями у загальноосвітній школі (інклюзивна школа) – заклад, який відкритий для навчання всіх дітей, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, соціальних, емоційних, мовних чи інших особливостей. Тому потребує реструктуризації культурно-освітнього середовища, охоплюючи приміщення школи, педагогічний колектив, учнів та їх батьків [2, с.28].

В інклюзивній школі створюються найоптимальніші (спеціальні) умови здобуття освіти зазначеними дітям. Процес створення необхідних умов відбувається для того, щоб інклюзія дітей з особливостями життєдіяльності в системі соціальних відносин в освітньому середовищі проходив максимально ефективно, адже він є надзвичайно складним. Спеціальні умови, які відповідають потребам і можливостям усіх дітей можна умовно розділити на педагогічні, психологічні та соціальні [6].

Отже, під спеціальними умовами для отримання освіти дітьми з обмеженими освітніми потребами, так і для нормативних дітей, з якими вони навчаються в одному класі, розуміються сукупність таких заходів, котрі сприятимуть ефективному навчанню, вихованню та розвитку учнів з обмеженими можливостями здоров'я, та не перешкоджають навчанню інших здорових дітей.

Для успішного входження в суспільство таких дітей необхідна організація їх навчання і виховання в інтегрованих умовах, що забезпечить соціальний, емоційний та когнітивний розвиток кожної дитини з особливостями психофізичного розвитку з тим, щоб вона відчувала себе повноцінним учасником соціального життя [3, с.56].

Зміст, форми та методи навчання і виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку мають бути корекційно спрямованими. Це означає, що кожна тема, яка вивчається у школі, кожний метод і прийом, використання вчителем чи вихователем, мають не лише сприяти засвоєнню знань, умінь, навичок, формування поведінки, а й повинні спрямовуватися на виправлення вад психофізичного розвитку (залежно від дефекту).

Запорукою успішної реалізації моделі інклюзивної освіти є ефективна співпраця вчителів, відповідних фахівців, батьків та учнів. Усі спеціалісти з проблем розвитку дітей є важливими помічниками та партнерами вчителів [4].

Вчені Н. Дятленко, Н. Софій, О. Мартинчук, Ю. Найда наголошують на важливості практики спільного викладання, тому що це новий досвід для педагогів, особливо для тих, хто цікавиться інноваційними практиками. Практика спільного викладання набуває все більше поширення в усьому світі, хоча й залишається ще мало вивченою. Залучення додаткових спеціалістів, активізація взаємодії між дорослими та дітьми – усе це створює додаткові можливості для навчання й виступає хорошим стимулом для розвитку освітньої системи. Фактично, такий підхід дозволяє суттєво змінити погляд на організацію освітнього процесу з позиції «що кожний з нас може зробити для наших дітей» на позицію «що ми разом можемо зробити для всіх наших дітей». Особливістю практики спільного викладання в Україні є те, що в цьому процесі можуть брати участь не тільки педагоги та інші фахівці, а й асистенти вчителя [1, с.108].

Перед педагогом постає нелегке завдання побудувати навчально-виховний процес так, щоб діти почувалися комфортно й упевнено. Для цього необхідно знати психолого-педагогічні особливості дітей, методи й форми роботи з ними.

Так, Н. Трофімова вважає, що в сучасному навчально-виховному процесі має діяти установка нового рівня: «Учитель покликаний не виправляти помилки, недоліки природної організації дитини, а максимально використовувати свої професійні можливості для знаходження такої форми, що відповідає рівню культури суспільства, природному і творчому потенціалу дитини. Дитина – не лише й не стільки об'єкт впливу, скільки джерело культурного і професійного зростання самого вчителя» [5].

Отже, організація і забезпечення означених умов у загальноосвітньому навчальному закладі, сприяють наданню допомоги дітям, що мають обмежені освітні потреби:

- розвитку особистості кожної дитини з урахуванням її індивідуальних фізичних і розумових можливостей;
- здійснення повноцінної соціальної адаптації у класі однолітків;
- проведення корекційно-педагогічної, психологічної роботи;
- надання моральної допомоги і підтримки батькам (законним представникам) дитини, їх консультування з питань виховання дитини у родині.

Список використаної літератури:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг. ред. М.Ф.Войцехівського. – Київ : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.
2. Допоможемо дитині разом. Методичний посібник. / Авторський колектив : Л. Я. Кухаренко, Т. Ю. Островська, І. В. Пищита, М. Ю. Порохно, Л. М. Яцик. – Кременчук, 2010. – 116 с.
3. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник / О. Б. Нагорна. – Рівне, 2016 – 141 с. Друге видання
4. Організація навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://chutosvita.at.ua/publ/1/organizacija_navchannja_ta_vikhovannja_ditej_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami_u_zagalnoosvitnix_navchalnih_zakladakh/1-1-0-3
5. Особливості навчання учнів із особливими потребами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>
6. Особливості організації інклюзивного навчання у загальноосвітній школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/90046/pedagogika/osoblivosti_organizatsiyi_inklyuzivnogo_navchannya_zagalnoosvitniy_shkol

Науковий керівник: к. пед. н., доцент Зобенько Н.А.